

૨૮૬૩

શ્રી

જ્ઞાનોદય કવિતાઓ.

તથા

અભાણુ સભાણુ સંવાદ.

બનાવનાર

મણીલાલ મગનલાલ રાવળ

રહેવાસી નારદીપૂર.

તે

મુ'બદ્દ બેટ ધી કુંગરી બજારની વિદ્યા પ્રદર્શોત્તેજક
રજબર થએલી રૂઝના પેદેલા આસિરદર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

શા. નથુલાલ દેવકરણ, લોધીકા.

શા. ચુનીલાલ હડસીંગ, પેથાપૂર.

પારી. વાડીલાલ યુમ. પાલનપૂર.

પુનમચંદ કરમચંદ. ખાટણ.

સંવત ૧૯૪૩

મુ'બદ્દ "ગુજરાત પ્રોટીંગ પ્રેસ."

(કિમત ૩૦) =

સામગ્રી લેનારને કમીશન મળશે.

૨૮૬૩

શ્રી

જ્ઞાનોદય કવિતાઓ.

તથા

અભાણુ સભાણુ સંવાદ.

બનાવનાર

મણીલાલ મગનલાલ રાવળ

રહેવાસી નારદીપૂર.

તે

મુ'બદ્ધ બેટ શ્રી કુંગરી બજારની વિધા પ્રકાશોત્તજક
રજીસ્ટર થએલી રફલના પેટેલા આસિસ્ટન્ટ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

શા. નથુભાઈ દેવકરણ. લોધીકા.

શા. ચુનીલાલ હઠસીંગ. પેથાપૂર.

પારી. વાડીલાલ ઝુમ. પાલનપૂર.

પુનમચંદ કરમચંદ. પાટણ.

સંવત ૧૯૪૩

મુ'બદ્ધ "ગુજરાત પ્રીટીંગ પ્રેસ."

(કિમત રૂ. ૩૦) =

સામગ્રી લેનારને કમીશન મળશે.

પ્રસ્તાવના.

સરવે સુસા સાહેબોને વિનય પૂર્વક વિનતિ કરવામાં આવે છે કે જ્યેષ્ઠ આપસાહેબો માળાનો મણકો ધ્યાન દઈને ફેરવો છો તેવીજ રીતે આ લઘુ પુસ્તકનું દરેક પાનું ધ્યાન દઈને ફેરવો અને વાંચો તથા ખાળકોના સુખોધાર્થે વંચાવી જોઈ જ્ઞાનમાં વધારો કરો.

આ પુસ્તક મેં મારી અલ્પમતિથી પ્રગટ કરેલું છે તેમાં પ્રભુ પ્રાર્થનાઓ તથા અમણુ સમણુ સંવાદ તથા ખીજી કેળવણી લાયક કવિતાઓ મજકૂર સ્કૂલ ધી કુંગરી ખજારની વાર્ષિક પરિક્ષાના ઈનામ વેચવાના દિવસે ઘણા સદ્ગુહસ્થો તસ્દી લઈ પધારેલા હતા તેમાં મુખાઈ ખેટની સ. ગુ. સ્કૂલ નામે ડે. એ. ઈ. સાહેબ છગનલાલ ભાઈ હરીલાલભાઈ તથા રા. રા. ઈચ્છાગમ હરગોવાંદ એજી સાહેબ પણ ખિરાજેલા હતા તેમાં મજકૂર સ્કૂલના વિદ્યાર્થીઓએ આ સમગ્રી કવિતાઓ સરવે ખિરાજેલા સાહેબોને શ્રવણ કરાવી હતી તેમાં સારી લાયકી જણાયાથી આ પુસ્તક છપાવી ખાહાર પાડેલું છે કારણકે તેથી સરવે ખાળકોને જ્ઞાનનો લાભ થઈ કેળવણીમાં વધારો થશે.

આશા છે કે આ જીજ્ઞાસીમતની ચોપડીથી અમુલ્ય લાભ થવાની ખાત્રીથી સરવે સાહેબો ગ્રહણ કરશે એજ અરજ

લો. મ. મ. નારદીપુર.

અર્પણપત્રિકા.

પ્રાણ પ્રિય ભાઈ મણીલાલ રામશંકર. નારદીપુર.

તથા

પ્રીય સ્નેહી ભાઈ ખુશાલદાસ પરંસોતમદાસ.

પાલનપુર.

આપ શુભ સાહેબોને વિનંતી પૂર્વક સલામ સાથે અરજ ગુ-
નકંઠું કે મારા ઉપર ઉપકાર કરી આપ સાહેબો વખતે વખત
મને આશરો આપોછો તેના આભારાર્થે આ બધુ પુસ્તક હું આપને
અર્પણ કરું છું તે સ્વીકારશેજી. આશાછે કે આવીજ રીતે “ મિત્ર
ઓવીશી” નામની ઓપડી કે જ્યાં ચાર જાતના મિત્ર વિષે કવિતા
રૂપે ઓવીશ વાતો વર્ણવી છે તેમાં પણ આશરો આપશો એજ
અરજ વીદીત થશે. તા. ૫-૧૨-૮૬

લા. સેવક

મણીલાલ મગનલાલ રાવળ નારદીપુર.

બ્રહ્મપ્રાર્થના.....	૬
અભણ સભણ સંવાદ	૧૧
આહંકાર વિષે.....	૧૬
ગુગાર વિષે.....	૧૭
કેશ વિષે.....	૨૧
ધનવાળાઓને વિનતી.....	૨૪
ઉપકાર વિષે.....	૨૨
અભણ વિલાપ.....	૧૩
સભણને સાબાશી	૧૪
ખાજકેને શીખામણ.....	૨૩
સભાસદોનો ઉપકાર માનવા વિષે.....	૨૭
રજા.....	૨૬
ખાજકને નિરાણે મુકવા વિષે	૧૬

પ્રભુ પ્રાર્થનાઓ.

૧

અમાગણીના સુત આચ અટયા ધ્રૂવ-એ રાગ

- પ્રેમે કરીએ પ્રણામ પ્રભુજ પ્રેમે કરીએ પ્રણામ. ટેક.
દુઃખના હરતા સુખના કરતા. (એ વાર)
- વંછીત પૂરણ સ્વામ. પ્રભુજ પ્રેમે કરીએ પ્રણામ. ૧
તુજ ચરણનું પુજન કરતાં; ”
- પામીએ સુખ તમામ-પ્રભુજ પ્રેમે કરીએ પ્રણામ. ૨
મેહેર નજરથી નિશ્ચિત કરજો, ”
- સુખ સંપદ વીશ્રામ-પ્રભુજ પ્રેમે કરીએ પ્રણામ. ૩
જ્ઞાન અભ્યાસમાં વૃદ્ધિ કરજો, ”
- વંછીત પૂરજો કામ-પ્રભુજ પ્રેમે કરીએ પ્રણામ. ૪
મણીલાલના મન પ્રભુ વસીયા, ”
- દાસ જપે તુજ નામ-પ્રભુજ પ્રેમે કરીએ પ્રણામ. ૫

૨

અંદ વાયુનો લેહેરો આવે. એ રાગ.

તુજ કુદરત કીરત ન્યારી,
કીરત ન્યારી કીરત ન્યારી. તુજ કુદરત કીરત ન્યારી. ટેક

આ અવની ખની રંગ યે રંગી,	
વન જંગલ વીસ્તારી. તુજ કુદરત કીરત ન્યારી	૧
પાહાડ અને પરવત સરીતાઓ,	
રણુ ભૂમી ભયંકારી; તુજ કુદરત કીરત ન્યારી.	૨
ઝાડ પાન ફળ ફૂલ હું જોઈ,	
અદ્ભૂત શક્તિ અપારી; તુજ કુદરત કીરત ન્યારી.	૩
આકાશે જો નજર કરતો,	
ચંદ્ર સરજ તેજદારી; તુજ કુદરત કીરત ન્યારી.	૪
તે સરવે અમ કારણુ માટે,	
કીધાં તેં કીરતારી; તુજ કુદરત કીરત ન્યારી.	૫
પંશુ પંખી માગસ પ્રાણી,	
સરવે તુજ આધારી; તુજ કુદરત કીરત ન્યારી.	૬
માણીલાલ સેવકને જલદી,	
લેજો આપ ઉગારી; તુજ કુદરત કીરત ન્યારી.	૭

૩

રાગ. કલ્યાણ.

હે જગત્પતિ પ્રભુ આપ સન્મતિ,
 અતિ ગતિ તમારી છે આ વિશ્વની કૃતિ. રેક.
 જ્યાં જોઈ ત્યાં તારી શુકિત સારી શુકિત અપાર,
 ભક્તિ કરવા શક્તિ આપો મુજને સાંજ સવાર. હે જગત્પતિ. ૧
 અવિચળનામી અંતર જામો ખામી નહીં તુજમાં;
 કળાને કૌશલ્ય સારાં આપો મુજમાં. હે જગત્પતિ. ૨

તું જગ ત્રાતા વિશ્વ વિખ્યાતા પ્રાતા છે પણ તું,
 શાતા દાતા આપો મુજને નમન કરું છું હું. હે જગત્પતિ. ૩
 દુઃખ સૌ જાશે સુખ બહુ થાશે શિકર નહીં લેશાં,
 મણીજાલ સેવક પર રાખો તુમ કર હમેશાં.
 હે જગત્પતિ પ્રભુ આપ સન્મતિ,
 અતિ ગતિ તમારી છે આ વિશ્વની કૃતિ. ૪

શ્રી પ્રભુ પ્રાર્થનાઓ સમાપ્ત.

અભણ સભણ સંવાદ.

રાગ.

અરે બાવા તું લે ભીક્ષા, લંછને માર્ગે તારે તું જા.

સભણ—અરે એટી અભાગી તું, ધરી લે કાનથી આ કંઠ;
 અભણ તુતો રહ્યા ઠાણે, ગયો એળે આ જન્મારો.
 અભણ—અટયા એવું શું બોલે છે, મને તું તો શું સમજે છે;
 ગયો એળે જનમ તારો, રમ્યો નહીં તું તો જુગારો.
 સભણ—કરે શું એવડો ગુસ્સો, અહોહો ખુમ છે જુસ્સો;
 વિદ્યા વિણ એતો નવ જોભે, ચડયો ક્યાં એવડા મોભે.
 અભણ—તસ્કર તંતર જુગારી, એ વિદ્યા ત્રણ છે મારી;
 વળી પીઠ હુંતો દારૂ, નકી છે કામ એ મારું.
 સભણ—શીટ શીટ શીટ છે તુજને, કરો નહીં દેવ એવામુજને;
 રહે જ્યો જગત કિરતી, ભણું ભાવે કરો એ ગતિ.

અભણ—ભણે તે ભીખતો માગે, લખે તેને લેખણ વાગે;
રમે તે રોટલા ખાએ, જુગારીના સૌ જશ ગાએ.

સભણ—કરો શું કામ ખાવાને, ક્યો હુંનર કમાવાને;
ખતાવો પાસ છે તારી, અરે દુષ્ટા તું જુગારી.

અભણ—કરં ચોરી ઉદર ભરવા, રમું જુગાર અધિક કરવા;
હુંનર એછે કેવો સારો, વખાણે જગ જશ મારો.

સભણ—નહીં હોય ધરમાં જ્યારે, રમે સાથી તું જુગારે;
કરો પરધેર ચોરી જઈ, પડો કેદખાનમાં પકડઈ.

અભણ—ઘણું સારું તે લાગે કામ, વાધે જગમાં મુજ નામ;
ફોકટનું ખાવા પીવા મળે, પછી રળવા જવું ન પડે.

સભણ—કુમાવીરા નામ ખાપ ને મા, અરે લુલ્યા એવો નહોં થા;
પણુરો કેમ એવી રીતે, પ્રિતેથી સુણુ એક ચિતે.

અભણ—કુમરો નામ તો શું થયું, તેમાં તારું મારું શું ગયું;
ફીકર એવી એની જો કરું, ઝુરી ઝુરી હું નિશ્ચે મરું.

સભણ—ઉછેર્યા તુજને સાથી, ખચાચ્યા દુષ્પ પીડાથી;
સરવ વસ્તુ પૂરી પાડી, હવે શું થાય અન્યાડી.

અભણ—એમાં શી તે નવાઈ કરી, કરે શું વાત બડી તું બડી;
ઉછેરે નહીં તો શું કરે, દેખાયછે ગાંડો તુતો ખરે.

સભણ—થયું ભાઈ થયું ઝાઝુ, સુણીને થયું મગજ તાણું;
ધીક ધીક લોક કહેશે તને, સંભારીરા ભાઈ પછી તુ મને.

અભણ—પૂછને પૂછ આ જનમાં, વખાણો કોને ભાઈ મનમાં;
દીલેથી સાચે સાચું કહો, સીપારસ કોઈની ન લહો.

(સભાસદ યોડ્યા કે સભણ સભણ સભણ)

સભણ—શું કહેછે આ સાહેબો, બેશને બેશ તું હેઠા;
હવે જોને તું વિચારી, વધે કેમ આપર તારો.

આ સાંભળી અભણ લજજાઈને નીચે મુજબ બોલ્યો.

અભણ વિલાપ કરી માફ માગેછે.

રાગ

ચંદ્ર મૂખીને એકલી છોડીને હું આવ્યો અહીં.

કરે મારા ભાઈ આ હવે, ગુનો કીધો ધણાજ મેં;

સામારા ભાઈ તુંજને, આ બોધ આપ્યો મુજને.

ધિકાર આ જીવું હવે

ધિકાર માત તાતને.

ધિકાર મારા દોસ્તને

ધિકાર ખેન જાતને

ધિકાર મારા કુળને

મુજ કામને ધિકારછે

ધિકારછે આ દેશને

આ વેશને ધિકારછે

ન કોઈ એ ઉગાર્યો શુધ

બુધ આપી મુજને

અભણ અભાગી હું રહ્યો

સામારા ભાઈ તુંજને

ઉમર આવડી થઈ

રહ્યો મૂરખ હું સહી

જીગર દાર ચોરીને

કપટ મૂક્યું મેં નહીં

ચારે અકરમી હું રહ્યો

થયો ગુમાર હું ધણી
 વિચારીને ન ચાલીયો
 લગાર પણ નવ ભણ્યો
 સાબાશ સદગુણી તને
 આ બોધ આપ્યો મુજને
 સલામ સાત સાતછે
 અરે સભાગી તુજને
 અરે પ્રભુ આ જગતમાં
 આ જન જેવા લાડકા
 હજો અપાર હામ હામ
 મરજો હું જેવા બાળકા

—:0:—

અભણને આ બોધ લાગેલો જોઈને સરવ
 બાળકો સભણને સાબાશી આપેછે.

રાગ.

છે જન બાળક ટાળક દુઃખનો કુલ પૃથ્વીમાં
 તું એકલો.

ધન ધન બાળક તારી ખુશને માન્ય કરીને સ્વીકારી
 દીસોછોજી નાના બાળ
 પણ દીલે દીસો દયાળ
 તે સાથે છોજી કૃપાળ
 માન્ય કરીને સ્વીકારી. ધન ધન બાળક. ટેક.

અમ હીત કારક જે પુર્વિ
 શુદ્ધિ દેખાડી સારી
 તીમીર સરવે પામી નાશ
 થયો તદ્દય અમ જ્ઞાન પ્રકાશ
 એ સરવે છે તમ ઉદ્ધાસ
 માન્ય કરીને સ્વીકારી.
 ધરશું વિદ્યા તાજી તીખી
 શીખી શીખી શુભકારી.
 કરશું નિત્યે સારાં કામ
 વાધે જેથી જગમાં નામ
 પાણુ કરીએ તમને સલામ
 માન્ય કરીને સ્વીકારી.
 હે પ્રભુ તું આવા જનનો
 દિન દિન થાજે દાતારી
 નિર્મળ પુર્વિ સદ્ગુણસાર
 કપટ ઝપટ નવ હીસે લગાર
 સદા ચરણ તે છે નિરધાર
 માન્ય કરીને સ્વીકારી.
 આયુષ્ય વધો આવા જનનું
 જશ પામો જગ જય કરી
 વિદ્યામાં છે પુશી જે
 કબટ પડો નહોં જનને તે
 મણીલાલ આશીશ એ દે
 માન્ય કરીને સ્વીકારી.

ધન ધન ખાળક. ૧

ધન ધન ખાળક. ૨

ધન ધન ખાળક. ૩

ધન ધન ખાળક. ૪

ખનાવનાર કહે છે. રાગ ભુજંગી.

અરે મેહરખાનો દીલે ખૂમ જાણો,
મતિ અદ્ય મારી કવિ હું તે શાનો;
અજ્ઞાની અતિશે દિલે અધિકારી,
નથી કાંઈ કેળવણી પાસ મારી.

૧

ગણાવા કવિમેં નથી કામ કીધું.
ખનાવા કવિના નથી જ્ઞાન લીધું.
થવા બોધ દુષ્ટો અને જે જુગારી.
નથી કાંઈ કેળવણી પાસ મારી.

૨

બુદ્ધ્યો હોળીં હુંતો ક્ષમા માગું માટે,
દિલેથી કરો માફ સાહેબ હાથે;
મણીલાલ સેવક કહે નોરવારી,
નથી કાંઈ કેળવણી પાસ મારી.

૩

અભણ સભણ સંવાદ સમાપ્ત.

જ્ઞાનોદય કવિતાઓ

૫

બાળકને નિશાળે મોકલવા વિષે.

રાગ

મંદ વાયુની લેહેરો આવે.

મૂકો મૂકો બાળ નિશાળે મૂકો મૂકો બાળ નિશાળે
નિશાળે મૂકો મૂકો બાળ નિશાળે.

૨૬

ખાળક ઘરખાં માત પીતાને	
ઘડીએ ઘડીએ રંબતડ.	મૂકો મૂકો. ૧
મેલાં ઘેલાં રોજ પ્રે તે	
મળ મૂતર ચુથે ખાળે	મૂકો મૂકો. ૨
નહીં મળે તે વસ્તુ મળે	
રદ લઈ પછી અંગ ઉઠાળે	મૂકો મૂકો ૩
લાડકવાણે હોએ ખાળક	
માતપિતા અંગ પાપાળે	મૂકો મૂકો. ૪
તે ખાળક ઘેર રોઈ રોઈને	
માતા પિતાનો છવ ખાળે	મૂકો મૂકો. ૫
તે ખાળક કુ સોખત સાથે	
ખેલે ખેલે ખેલ જુગારે.	મૂકો મૂકો. ૬
ખગડીને ખાળક લાડકડો	
મા ખાપનું નામ કુખાડે	મૂકો મૂકો. ૭
માટે ભાઈ શ્રવણ કરીને	
લાડ કરશે નહીં કોઈ કાળે	મૂકો મૂકો. ૮
નિશાળે તેને મોકલાવો	
વિનતી કીરી મણીલાલે.	મૂકો મૂકો. ૯

જુગાર વિષે

રાગ

ભોરી હો થઈ તું ઘેલી લયેલી.

ભાઈઓ નહીં થાએ જુગારી.

ટંક.

જુગાર સાથે જે જન લાગ્યો ભાગ્યો ભવિષ્ય ઉદય તેનો ભારો ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી ચોરી તે ચંડાળને સૂઝે દુઝે નહીં કુકરમથી લગારો ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી	૨
જુકું પણ તે માણસ મોડે કોડે કોડે બોલે વાર હજારી ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી માત પિતાને તે પુત્ર પ્યારો સારો લાગે કહો કેમ કોઈ દહાડી ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી	૩
કેશ કરીને તે નર ભમરો દમરો દમરો તે ગરીમડાં પ્રાણી ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી કહો કેમ ઇશ્વર પરસન થાએ જાએ ભવો ભવનાં પુન્ય ભારી ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી	૪
જે ચીજ જોઈએ તે કોણ આપે છાપે છાપ છાપની જુગારી ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી આપણને આ ઇશ્વર કૃપાથી સાથી પિતા માતની ખુદ સારી ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી.	૫
તેથી સુખુદ્ધિને સુવિદ્યા	૬

મણીલાલ કહે લીલી લાભકારી
ભાઈઓ નહીં થાઓ જુગારી.

૯

અહંકાર વિષે

રાગ સાખોનો.

ભાઈ નમ્રપણમાં સુખરે
અહંકાર ન કરીએ
રાજવાં હોય તનનાં દુઃખરે
અહંકાર ન કરીએ
જન્મ્યા જ્યારે જગતમાં
લાઘ્યા' તા શું સાથ
જશું ત્યારે લઈ જશું
મુઠીઓ વાળી બેઠ હાથરે
અહંકાર ન કરીએ.
દુર્યોધન કૌરવ કુળે
મહા બહાદુર રાય
છત્રા પાંડવ પુત્રને
તેથી મનમાં ખૂબ કૂલાય રે
અહંકાર ન કરીએ
તેના પણુ ખાણાસુરી
અજીને કર્યો વધ
હનુમંત ખોડો થયો

ટેક.

ભાઈ ૧

ભાઈ ૨

- લેજો દાખલો સાહેબ સદ્ય રે
 અહંકાર ન કરીએ ભાઈ ૩
 લંકાંપતિ રાવણ હતો
 મહા બળે ઝુગ્ગર
 રામે રોળ્યો રણવિષે
 ધેર લાવ્યા સીતાજી નાર રે
 અહંકાર ન કરીએ ભાઈ ૪
 દશ શીશ વાનર લઈ
 ઉછાળે આકાશ
 વિભીષણને રાજ દઈ
 રામ આવ્યા પોતાને અવાશ રે
 અહંકાર ન કરીએ ભાઈ ૫
 રત્નાગર લેહેરે ચડ્યો
 અમૃત સમ હતું નીર
 વિષ સમાન વારી થયું
 જ્યથી કાચ ન જાય તે તીર રે
 અહંકાર ન કરીએ ભાઈ ૬
 એ વિના અહંકારનાં
 દૃષ્ટાંતો છે અપાર
 બળીઆ તે રોળાઈ ગયા.
 કહો આપણા શું આધાર રે
 અહંકાર ન કરીએ. ભાઈ ૭
 મારે ભાઈઓ એક ચીતે
 સુણીને કરો ખ્યાલ
 ગરવ છાન્ને નહી કંદી

માટે નવ કરો કહે મણીલાલ રે
અહંકાર ન કરીએ.

ભાઈ ૮

કેફ વિષે

રાગ
દાડીનો.

ખાળક વૃદ્ધ જીવાં રે કદી ન કેફ કીલ્યે
ન કેફ કીલ્યે ન કેફ કીલ્યે.

ખાળક. ૧

કેફ કરી નર ભમરો તેની
આખર આછી થાય
પાછળ હાંસી સહ કરે અને

ફેફા છાપ છપાય
ઘરના પૈસા ખરાબ કરવા
શરીર થાયે ખવાર

ખાળક ૨

પ્રીત ન કરશે કોય તેની
ચડવા ન દે ઘર ખાર

ખાળક ૩

ઘરનાં ખાળક ઘરની નારી
કોય ન કરશે પ્રીત

ફીટ ફીટ ફીટકાર કરે સહ
માનજો વાત ખચીત

ખાળક ૪

નાત જાતમાં નાક કપારો
થારો પછી વિચાર
માટે ભાઈ વાયરે ન જાઓ

કેક તણે લગાર	ખાળક ૫
એક બે વખત સેવરો તેને	
એટલે કરશે ધર	
તાબેદાર થરો પછી તેના	
સમલે નર અમર	ખાળક ૬
પછી તે દેવ ટાળી નવ ટગશે	
કરશે નિર્બળ અંગ	
આગળથી આ વાત વિચારી	
ન જાઓ કેકી સંગ	ખાળક ૭
ચેતો ચેતો ચિત્તમાં ભાઈ	
ગાઈ કહે માણીલાલ	
કેક દેખીને દૂર ખસશે	
મારે થરો ન્યાલ	ખાળક ૮

ઉપકાર કરવા વિષે.

રાગ કેરબો.

ઉપકારી જનો ઉપકારી જનો કરી ઉપકાર ઉપકારી ખનો	
આ અવનીમાં કેળવણીતો વાગીછે ભરપૂર	
સો લેવરાવો ખાળક પાસે વાધે જથી નૂર	ઉપ. ૧
ગરીમ માયને ખાપનાં સારાં જ જ હોયે ખાળ	
શી શી વિદ્યા તે શીખડાવે પોતે છે કંગાલ	ઉપ. ૨
ખાવાનું તે ખાળે ખૂણે ખૂણે દેશોદેશ	
ભૂખે ભટકે જંગલ જંગલ વિદ્યા નહીં કવલેશ.	ઉપ. ૩

પેટ ભરાવા પગલે પગલે પાપ કરેછે પુષ્ટ	
ધર્મ મર્મ કાંઈ જાણે નહીં દુરાચરણી દુષ્ટ.	ઉપ. ૪
માટે હે ધનવાળા ભાઈઓ કીધી ઇષ્ટે મેહર	
આપ્યો સારો પૈસો તમને છે ખડું લીલા લેહેર	ઉપ. ૫
ખરચો ખાતી રીતે પ્રીતે પ્રીતેથી નિરધાર	
સુધરાવો તે ખાળક સરવે મંડાવી નિશાળ.	ઉપ. ૬
સારી સારી સુખુદ્ધિને શાસ્ત્ર તણા ઉપદેશ	
દેવરાવી તે દુષ્ટ જનોને કાઢો ભુંડો વેશ	ઉપ. ૭
તેથી ઇશ્વર તમ શીર થાશે ખૂબ ખૂબ પરસન	
સુધરી સરવે ખાળક સાથે આશીસ દે દંનદંન	ઉપ. ૮
અરજ અલ્પ આ મનમાં ધરશો કરશો મંન વિચાર	
આયુષ્ય વધશે કુટુંબનું ને થાશે જયજયકાર	ઉપ. ૯
સુખોદ્યમ તે ખાળક સરવે કરશે જયમ જયમ જયમ	
મણીલાલ કહે જશનો ડાંકો વાગે ડમ ડમ ડમ	ઉપ. ૧૦

ખાળકને શીખામણ

ગાગ

આવળે આવળે આવળેરે કાલ વેહેલા નિશાળે
આવળે.

ચાલળે ચાલળે ચાલળેરે કાલ વેહેલા નિશાળે ચાલળે. ટેક
પાટી કલમ ખડીઓ હાથે બેઠ
ઝાલળે ઝાલળે ઝાલળે રે

કાલ ૨

સુખુદિધ શીખી તિમીર સરવે	
ઠાળજો ઠાળજો ઠાળજો રે	કાલ ૨
શિક્ષક શીખવે મન ખૂબ તેમાં	
ધાલજો ધાલજો ધાલજો રે	કાલ ૩
નેહેતઃ૭ જે વચન કહે તે	
પાળજો પાળજો પાળજો રે	કાલ ૪
સુવિદ્યા ગ્રંથી કુ વિદ્યાને	
ખાળજો ખાળજો ખાળજો રે	કાલ ૫
ચીત્ત દર્ધ હુનર એક નજરથી	
ભાળજો ભાળજો ભાળજો રે	કાલ ૬
કુલક્ષણ જે હોય તે પાછાં	
વાળજો વાળજો વાળજો રે	કાલ ૭
મણીલાલ કહે સુખ સંપદમાં	
મહાલ મહાલજો મહાલજો રે	કાલ ૮

સભાસદ

ધનવાને ને વિનંતી. રાગ હોરી.

સાંમગો૭ આ અરજ હમારી	
અરજ હમારી અરજ હમારી	સાંમગો૭. ટેક
પાવન કીધું મૂકામ આ સરવે	
આપ સાહેબો પધારી	
દરસન દુરલભ અમ સેવકને	
આજ થયાં લાભકારી	

થયા અમે આપ આભારી.

સાંભળો ૧

ધન વાળાઓ ધર્મ તમારો

પરનાં કબ્જા નિવારી

નોધારાને આધારન આપો

રોગી કરો સુખકારી

વધે લાજ લોકમાં ભારી

સાંભળો ૨

ઐષધ આપી રોગી કબ્જા કાપી

સ્થાપી વૈદકશાળ સારી

જળ વિનાનાં ઢામ જે હોય

જગા ખંધાવો ત્યાં ખ્યારી

દે આસીસ તરસ મટાડી

સાંભળો ૩

ભ્રષ્ટાને વસ્ત્ર પેહેરાવો

રોટલી નાખો બ્રીખારી

ધર્મ ધીરધર ધર્મશાળાઓ

ખંધાવો ખુમ વીશાળી

રહે દુઃખીઆં નર નારી.

સાંભળો ૪

શાસ્ત્ર પુરાણ કુરાન કીતાબો

ખાઈખલ વાંચો વીચારી

સૌથી સારું પુન્ય લખેછે.

વિદ્યા દાનજ ભારી

દઈ લોક કરજો કરારી

સાંભળો ૫

આખી ઉમર થયે ગુણ ન ભૂલે

વિદ્યાદાન આભારી
 આશીરા આપે પગલે પગલે
 મુખે યોલે જયકારી
 કરો કામ મનથી એ ધારી.
 ઝટ ઝટ જલદી કમર ખૂમ ખાંધી
 સાંધી લક્ષ્મી ખાણુ મારી
 વિદ્યાલય વિરોધ વધારો
 કપા કરીને સારી
 કહે મણીલાલ પોકારી

બેટ મુખ્યાઈની ધો કુંગરી બજાર વિદ્યા પ્રકાશોત્તમક ર-
 જીવટર થએલી સ્કુલના વિદ્યાર્થીઓએ, વાર્ષિક પરિક્ષાના ઈ-
 નામ વખતે, પધારેલા સદગૃહસ્થો આગળ, આ લઘુ પુસ્તક માં-
 હેલી સઘળો કવિતાઓ યોડી, ઈનામ લઈ ઘેર જવાને ર-
 ના માગી.

રાગ કંટ્યાણુ

સરવે—સાહેબો નેક નામ સલામ સલામ સલામ
 રળ લઈ હવે અમે જઈએછે નિજ મુકામ ટેક
 પેહેલો—આપ પધારી અમ સેવક ઉપર કીધો આભાર
 બીજો—આશા છે કે આવી રીતે કરશો નીત્ય જોપકાર સાહેબો. ૧
 ત્રીજો—ધન્ય ધડી ધન્ય આજનો દિવસ નશીમ અમારાં ધન્ય

ચોથો—સભાસદ સાહેબ સરવેનાં કીધાં શુભ દરસન. સાહેબો. ૨
 પાંચમો—ડેપુટી સાહેબ પધાર્યા વિશેષ આણી વહાલ
 છઠો—આપી ઉત્તેજન ઉલટથી કીધા અમને ન્યાલ. સાહેબો. ૩
 સાતમો—સારે પાએ લાવવા માટે આ નાની નિશાળ
 બનાવનાર—દીન દીન મીઠી દ્રષ્ટે દેખો દાસ કહે મણીલાલ સાં ૪

સદર સ્કૂલના માત્રિક દયારામે સભાસદોને! ઊપકાર માન્યો.

વામછંદ.

કીધી મેહર, સારી પેર;	
તરદી લઈ, પધાર્યા સહી.	૧
તીર ઉપકાર, અપરંપાર;	
કીધો આજ, સુધર્યાં કાજ.	૨
આ આબાર, સેવક સાર;	
બૂલશે નહીં, માનો સહી.	૩
મન વિચાર, કરશે સાર;	
આ નિશાળ, નાની ખાળ.	૪
તોપણ ધન, સાહેબ મન;	
ઉત્તેજન, અરપીતન.	૫
વાધ્યું નામ, ઠામોઠામ;	
સુધર્યાંકામ, દયારામ.	૬

કરે સલામ, પુરોહામ;	
આગીરીત, આણીપ્રીત.	૩
ધારી દાસ, પૂરો આસ;	
સંવક ક્ષાથ, જોડી સાથ.	૮
મનથી ખ્યાલ, આણી વહાલ;	
કરશે ન્યાત, મણીલત.	૯

